

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Promowanie AKTYWNEGO i odpowiedzialnego obywatelstwa w szkołach

Wytyczne dotyczące AKTYWNEGO i odpowiedzialnego obywatelstwa w szkołach

GYMNÁZIUM
JOSEFA RESSELA

Learnable

Sukromna základna
škola
Felix

Slovakia

odpo
vědná
společ
nost

WSB University

Wsparcie Komisji Europejskiej dla powstania tej publikacji nie oznacza poparcia jej treści, które odzwierciedlają wyłącznie poglądy autorów, a Komisja nie ponosi odpowiedzialności za jakiekolwiek wykorzystanie informacji w niej zawartych.

Ten utwór jest objęty licencją [Creative Commons Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/).

Przypisane do :

Opracowano w ramach projektu ACTIVE finansowanego z programu Erasmus+ (www.active-citizen.eu)

Wersja 2.0 (wersja ostateczna)

Listopad 2023

Treść

Treść	2
1. Cel Wytycznych	3
2. Treść _ Wytyczne	3
3. Główny cel	4
4. Treść projektu	4
5. Zastosowana metodologia – ACTIVE Toolkit	4
6. Główne tematy poruszane w zestawie ACTIVE Toolkit	5
7. Wdrażanie w szkołach	6
8. Wdrożenia i działania prowadzone w szkołach	7
8.1. Słowacja	7
8.2. Czechy	10
8.3. Austrii	12
8.4. Włochy	14
8,5. Polska	18
9. Doświadczenia i wyniki ewaluacji nauczycieli	24
10. Doświadczenia i wyniki oceny uczniów	28
11. Nauczyciele kontynuujący zajęcia	30
12. Model gotowy do wykorzystania w szkołach	30
13. Wnioski	34

1. Cel Wytycznych

Wytyczne dostarczają doświadczeń we wdrażaniu innowacyjnego podejścia ACTIVE opartego na zestawie narzędzi ACTIVE, a ich celem jest zainspirowanie szerokiego grona szkół średnich do wprowadzenia metodologii i zajęć do swoich programów nauczania.

2. Treść _ Wytyczne

W wytycznych przedstawiono następujące tematy:

Cele i treść projektu

- zakres i cele projektu

Zastosowana metodologia

- podsumowanie Metodologii i podejścia ACTIVE (zestaw narzędzi ACTIVE)

Faza pilotażowa – wdrożenie w szkołach

- opis działań realizowanych w szkołach
- rodzaj zaangażowanych szkół
- odpowiednie tematy do realizacji działań

Doświadczenie i wyniki oceny

- ocena wyników działań pilotażowych
- najważniejsze ustalenia i zdobyte doświadczenia
- doświadczenia od nauczycieli
- zdobyte umiejętności

Model gotowy do użytku w szkołach

- trwałość metodologii i jej narzędzi
- sposób, w jaki cały materiał może być wykorzystany przez innych nauczycieli i szkoły
- zalecenia dla szkół

3. Główny cel

Wzmacniaj uczniów, aby mogli działać jako aktywne i odpowiedzialne podmioty w społeczeństwie demokratycznym. Tylko aktywni i odpowiedzialni obywatele, którzy są otwarci na komunikację pomimo możliwych różnic w wartościach i potrzebach oraz potrafią zastanowić się nad (możliwymi) skutkami swoich decyzji i działań, mogą trwale zapewnić wartości demokratyczne i społeczeństwo demokratyczne

Odpowiedzialne działanie to świadoma reakcja na sytuację, w której aktor jest świadomy i akceptuje swoją rolę oraz jest otwarty na odzwierciedlenie skutków swojego działania. Odpowiedzialne działanie w tym sensie przeciwstawia się nieświadomej reakcji na sytuację bez autorefleksji. Dlatego będziemy zwracać uwagę na takie tematy, jak uprzedzenia, nadawanie sensu sytuacji i informacji, wartości i wpływ.

4. Treść projektu

- Rozwój zestawu narzędzi ACTIVE
- Działalność edukacyjna i szkoleniowa dla nauczycieli
- Pilotaż – wdrożenie Toolkit w szkołach
- Ocena pilotażu w szkołach
- Opracowanie wytycznych

5. Zastosowana metodologia – ACTIVE Toolkit

Zestaw narzędzi składa się z trzech części:

- I. Metodologia dla nauczycieli
- II. Zeszyt ćwiczeń dla nauczycieli
- III. Materiały robocze do zajęć i uczniów

I. Metodologia dla nauczycieli (*niniejszy dokument*) polega na wyjaśnieniu zasad, terminów i koncepcji, które należy stosować podczas wdrażania Zestawu Narzędzi. Celem tej metodologii jest zapewnienie podstaw oraz ustalenie wspólnej płaszczyzny i zrozumienia dla nauczycieli, aby byli gotowi zastosować Zestaw Narzędzi w klasie.

II. Zeszyt ćwiczeń dla nauczycieli to zestaw ćwiczeń roboczych (scenariuszy krok po kroku), które nauczyciele mogą zastosować w klasie. Ćwiczenia odpowiadają tematom Metodologii, dzięki czemu nauczyciele mogą łatwo znaleźć odpowiednie zajęcia dla tematu objętego metodologią. Istnieje co najmniej jedno działanie dotyczące tematu objętego Metodologią.

III. Materiały robocze do zajęć i uczniowie zapewniają materiały do wykorzystania z uczniami podczas zajęć. Materiały składają się głównie z szablonów, które nauczyciel może przekazać uczniom, aby lepiej ustrukturyzować ćwiczenie.

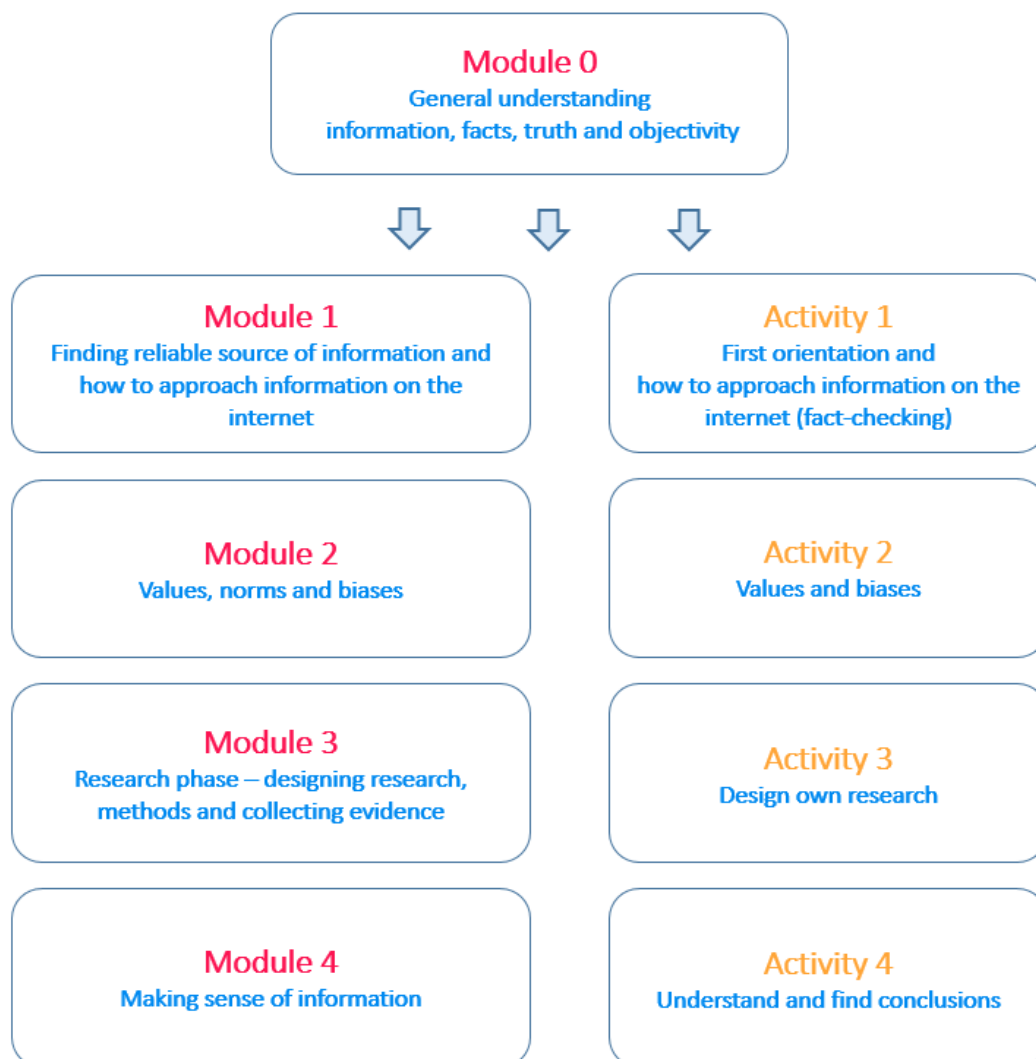

6. Główne tematy poruszane w zestawie narzędzi ACTIVE

Główne tematy poruszane w zestawie narzędzi ACTIVE to:

- rozumienie pojęć fakt, prawda i obiektywizm,
- praca z informacjami w Internecie (jak ocenić jakość informacji),
- jak postępować z dezinformacją i fake newsami (jak je rozpoznać i jak nie dać się zmanipulować),
- zrozumienie roli wartości, norm i uprzedzeń w podejmowaniu przez nas decyzji,
- zaprojektowanie własnych badań w celu zebrania odpowiednich informacji,
- ocena informacji (dowodów) i formułowanie wniosków na potrzeby podejmowania decyzji.

Modules & Activities

7. Wdrożenie w szkołach

Działania zostały bezpośrednio wdrożone w roku szkolnym 2022/2023 w 5 krajach: Austrii, Włoszech, Polsce, Słowacji i Czechach. W sumie 855 uczniów wzięło udział w 60 godzinach zajęć lekcyjnych.

9 szkół w 5 krajach wdrożono metodologię Toolkit

16 nauczycieli uczestniczyło jako ambasadorzy projektu ACTIVE w szkołach

855 uczniów uczestniczył w 28 klasie zajęcia z całkowity z 60 nauki godziny

Działania były realizowane podczas regularnych zajęć szkolnych, głównie na lekcjach języka (włoskiego, angielskiego), geografii i historii oraz nauk humanistycznych/obywatelskich.

8. Wdrażanie i zajęcia realizowane w szkołach

Poniżej znajduje się opis wdrożenia i przetestowania ACTIVE Toolkit w szkołach w 5 krajach biorących udział w projekcie.

8.1. Słowacja

W pilotażowej fazie projektu w Felix School wzięło udział co najmniej trzynastu członków kadry nauczycielskiej o różnym poziomie wkładu w zależności od charakteru zajęć. Dwóch pracowników reprezentowało szkołę na spotkaniach partnerów międzynarodowych i koordynowało ogólną realizację programu. Dodatkowych dwóch nauczycieli, jeden ze szkoły podstawowej i jeden ze szkoły średniej, wzięło udział zarówno w szkoleniach stacjonarnych, jak i warsztatach online dla nauczycieli, po czym powierzono im zadanie przekazania wiedzy i zrozumienia wynikającej z takiego szkolenia dodatkowym dziesięciu kolegom w szkole. Podczas spotkania kadry przeznaczono na ten cel czas, a nauczyciele omawiali realizację projektu w mniej formalny sposób podczas spotkań planujących. Nauczyciele uzgodnili sześć głównych działań zgodnych z zestawem narzędzi projektu, które ich zdaniem najlepiej podniosą świadomość na temat fałszywych wiadomości, dezinformacji i dezinformacji w różnych grupach wiekowych.

Podójście i treść zajęć

Ćwiczenie 1 – Spiski Światowego Forum Ekonomicznego

Dwóch nauczycieli na wydziale języka angielskiego stworzyło osiemnastostronicową książeczkę zawierającą ćwiczenia mające na celu zilustrowanie rodzajów teorii spiskowych lub innych, które otaczają Światowe Forum Ekonomiczne. Działania te obejmowały zadania związane z czytaniem, ćwiczenia polegające na uzupełnianiu luk i tematy dyskusji. Podczas pracy z broszurami uczniowie byli zachęceni do kwestionowania teorii i przedstawiania alternatywnych wyjaśnień proponowanych argumentów.

Ćwiczenie 2 – Uczniowie odkrywają teorie spiskowe

Po wykonaniu zadań zawartych w książeczce WEF uczniowie zostali poproszeni o pracę samotną lub w parach i głębsze zgłębienie jednej z teorii spiskowych. Ich zadaniem było samodzielne podjęcie decyzji, czy wybrana przez nich teoria ma jakąkolwiek treść i wiarygodność. Wyniki ich badań zostały następnie zaprezentowane w formie

Dofinansowane przez
Unię Europejską

pisemnego raportu, który stanowił narrację dla pojedynczego fragmentu dłuższego filmu dokumentalnego. Tę fazę działania prowadzili członkowie działu ICT.

Pisemne raporty zostały skopiowane i wklejone do programu Parakeet w celu przekształcenia ich w pliki audio z lektorem, które następnie przesłano do wybranego przez uczniów oprogramowania do edycji wideo. Następnie pobrano bezpłatne klipy wideo z wielu platform i przesłano do pakietów do edycji wideo, aby ulepszyć oryginalną narrację. W efekcie powstał dwudziestominutowy dokument poruszający takie tematy jak piętnastominutowe miasta, społeczeństwo bezgotówkowe i przyszłość medycyny. We wszystkich przypadkach uczniowie doszli do wniosku, że teorie spiskowe, które badali, nie wytrzymują bliższej analizy.

Ćwiczenie 3 – Magazyn Fake News

Nauczyciele w klasie 8 współpracowali ze swoimi uczniami, aby stworzyć magazyn Fake News. Uczniowie musieli znaleźć historie, które były albo nieprawdziwe, albo trudne do uwierzenia, podczas gdy inni pisali własne, oryginalne historie. Uczniowie, którzy zdecydowali się publikować fałszywe wiadomości, zostali poproszeni o podanie takich elementów, jak błędy ortograficzne, błędy gramatyczne lub sprzeczne informacje, które mogłyby doprowadzić czytelnika do wniosku, że dana historia jest nieprawdziwa. Pobrano obrazy, aby ulepszyć teksty, a nauczyciel pomógł w formatowaniu magazynu za pomocą programu iStudio Publisher.

Ćwiczenie 4 - Uczniowie dla siebie, co było prawdą, a co fałszem

Wypełniony magazyn został wydrukowany, a jego egzemplarze rozdano uczniom klas 6 i 7. Nauczyciele w tych klasach poprosili uczniów, aby przeczytali historie i sami zdecydowali, które z nich są prawdziwe, a które fałszywe. Następnie czytelnicy wypełnili krótką ankietę załączoną do magazynu, aby pomóc innym zrozumieć powody swoich wyborów.

Ćwiczenie 5 - Słowaccy spiskowcy

Nauczyciel przedmiotów humanistycznych współpracujący z uczniami I klasy szkoły średniej przeprowadził rozbudowaną zabawę polegającą na odgrywaniu ról. Klasa została podzielona na trzy grupy. Głównym celem była analiza jednego z najbardziej znanych słowackich spiskowców. Studenci przeprowadzili badania, korzystając z materiałów wideo, portali społecznościowych oraz odwołując się do słowackich magazynów konspiracyjnych. Po

przeprowadzeniu badań uczniowie zostali poproszeni o przeanalizowanie, porównanie i zestawienie badań innych uczniów, ich przemówień, finansowania, wiarygodności i wykorzystania sieci społecznościowych.

Kolejnym etapem działania była symulacja sądu międzynarodowego. Studenci zostali podzieleni na dwie duże grupy: adwokatów i prokuratorów. Na sędziów wybrano trzecią, mniejszą grupę. Studenci próbowali znaleźć dowód na to, że Muammar al-Kaddáfí był tyranem. Zwolennicy próbowali znaleźć wiarygodne dowody na to, że był on dyktatorem. W końcowym efekcie (procesie) wezwano świadków (studentów), aby wywarli wrażenie na sędziach i przekonali ich. Ostatecznie sąd uznał, że nie ma dowodów.

Ćwiczenie 6 – Odkrycie podstawowych metod manipulacji

Nauczyciele klasy 7, pod przewodnictwem Moniki Láslopová, zaprezentowali uczniom fikcyjny artykuł i poprosili o zastanowienie się, dlaczego tekst nie jest prawdziwy. Koncentrowali się na podkreślonych fragmentach tekstu i prowadzili dyskusję wokół następujących pytań:

Na jakiej podstawie stwierdziłeś nieprawdziwość informacji?

Jaki jest sens tekstu, do czego powinien on doprowadzić czytelnika?

Czy przychodzą Ci na myśl przypadki, w których przeczytałeś coś w Internecie, a wiadomość skłoniła Cię do zakupu czegoś?

Ćwiczenie 7 - Rozpoznawanie manipulacji w tekście i ocena informacji ze źródeł historycznych

Uczniowie klasy 9 zostali poproszeni o obejrzenie plakatów historycznych i rozpoznanie oznak propagandy lub jak największej liczby narzędzi propagandy (np. negatywne etykietowanie, zdobywanie sympatii ładnymi słowami, identyfikowanie się z grupą jako „jeden z was”...).

Ćwiczenie 8 – Praca ze źródłami historycznymi i rozpoznawanie oszustw, praca z oszustwami

Dzieci w klasie 5 pracowały z informacjami, które są powszechnie uznawane za mistyfikację, lub pracowały z informacjami o wydarzeniach, które faktycznie miały miejsce, ale są kwestionowane. Zadanie polegało na odnalezieniu kilku źródeł, porównaniu ich i wybraniu pasujących informacji, nauczeniu się pracy ze źródłami i umiejętności odróżniania informacji prawdziwych od fałszywych

Ćwiczenie 9 – Media pracują z ludzkimi emocjami

Uczniowie klasy 9. zostali poproszeni o krytyczną ocenę informacji; rozpoznać narzędzia, za pomocą których niepoważne media manipulują czytelnikami. Uczniowie oglądali obrazy z różnych źródeł i pytali, jakie emocje wywołuje każde z nich? - Dlaczego ważny jest wybór odpowiedniego obrazu podczas rozpowszechniania wiadomości? Co natomiast może być przyczyną wyboru niewłaściwego obrazu? - Czy myśleli, że niektóre media celowo wybierają obrazy zabarwione emocjonalnie? Dlaczego? Czy takie media są godne zaufania? - Czy uważałeś, że to sprawiedliwe, gdy media używają obrazów naładowanych emocjonalnie? Dlaczego tak, dlaczego nie?

Ćwiczenie 10 – Zweryfikuj autentyczność zdjęć i filmów

Uczniom klas 7 i 8 pokazano, jak weryfikować autentyczność zdjęć i filmów za pomocą takich urządzeń, jak wyszukiwarka Google Reverse Image, weryfikacja wideo online InVID oraz France 24 – strona obserwatorów. Następnie uczniom rozdano kilka zdjęć i poproszono o ocenę, czy są autentyczne, fałszywe czy wprowadzające w błąd. Korzystając z powyższych narzędzi, uczniowie sprawdzili pochodzenie obrazów, aby sprawdzić, czy ich początkowe spostrzeżenia były trafne, czy nie.

8.2. Republika Czeska

Faza pilotażowa projektu w Republice Czeskiej odbyła się w szkole średniej: Gymnázium of Josef Ressel w Chrudim. W działania aktywnie zaangażowało się trzech nauczycieli nauk humanistycznych, a następnie do projektu szczegółowo wprowadzono pozostałych nauczycieli nauk społecznych, w sumie dziewięć osób. Z projektem zapoznała się także cała kadra pedagogiczna – trzydzieści dziewięć osób.

W projekcie aktywnie wzięło udział 194 uczniów, którzy podejmowali różne działania w oparciu o materiały dydaktyczne projektu – patrz poniżej. Pozostali uczniowie (w sumie 473) zostali zapoznani z projektem poprzez rozdawane ulotki, a także w ramach obchodów 160-lecia naszej szkoły, kiedy projektowi przeznaczono jedną salę na jego prezentację. Prezentacja ta cieszyła się dużym zainteresowaniem nie tylko obecnych uczniów, ale także byłych uczniów i przyjaciół naszej szkoły.

W ramach projektu w naszej szkole odbyło się kilka działań:

Działanie „rozpoznawanie fałszywych wiadomości i dezinformacji”

Uczniowie otrzymali zestaw wiadomości, a ich zadaniem było rozpoznać, która z nich jest fałszywa. Uczniowie pracowali w grupach, a każda grupa otrzymywała wiadomości o innej treści. My, czyli nauczyciele, staraliśmy się uwzględnić wiadomości, których nie można było od razu zidentyfikować jako fake news. Uczniowie musieli wykazać się znajomością tematu oraz nabyli umiejętności rozpoznawania podróbek. Działanie odbywało się w ramach jednej lekcji w kilku klasach, wzięły w nim udział uczniowie w wieku od 16 do 18 lat. Wyniki uczniów można uznać za znakomite.

Działanie „tworzenie własnych fałszywych wiadomości i dezinformacji”

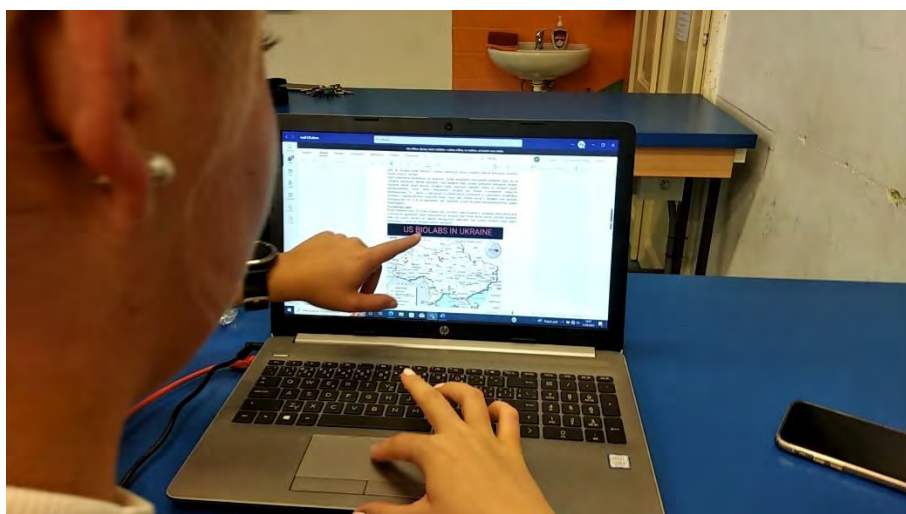

Bazując na umiejętnościach zdobytych w pierwszym ćwiczeniu, uczniowie przeszli do bardziej złożonego ćwiczenia, w którym sami byli twórcami fałszywych wiadomości i dezinformacji. Podobnie jak wcześniej w przypadku nauczycieli, także i tutaj zadaniem było stworzenie newsów, których nie dałoby się od razu rozpoznać jako fake. Uczniowie ponownie zostali podzieleni na grupy, które tym razem rywalizowały ze sobą o większy sukces w rozpoznawalności. Zadaniem działania było nauczenie uczniów zasad tworzenia fałszywych wiadomości i dezinformacji w formie gry, a następnie ułatwienie im ich rozpoznania przy innych okazjach. W ćwiczeniu uczestniczyli uczniowie w tym samym wieku, a ich wskaźnik sukcesu ponownie można określić jako znakomity.

Działanie „Praca z prawdziwym światem fałszywych wiadomości i dezinformacji”

W ramach tego działania uczniowie zostali wprowadzeni w prawdziwy świat fałszywych wiadomości i dezinformacji. Studenci zazwyczaj kontaktują się z tym światem za pośrednictwem sieci społecznościowych lub Internetu. Uczniom pokazano prace czołowych czeskich twórców dezinformacji, a ich zadaniem było dowiedzieć się, w którym miejscu tekstu autorzy ci wykorzystali tę dezinformację. Do realizacji postawionego zadania uczniowie musieli wykorzystać umiejętności nabyte podczas poprzednich zajęć, ale także wiedzę, którą zdobyli podczas nauki w naszej szkole. Ponownie wiek uczniów był taki sam, a ich prace można określić jako doskonałe.

8.3. Austria

Działania w Austrii zostały zrealizowane w **Gymnasium und Realgymnasium Klagenfurt, Lerchenfeldstraße**, bezpośrednio angażując 2 nauczycieli (dla pierwszego przedmiotu *religia i etyka*, a dla drugiego *język angielski*) oraz 131 uczniów w wieku od 11 do 16 lat

Tak czy inaczej obaj nauczyciele mieli możliwość podzielenia się swoimi działaniami i wynikami z pozostałymi 13 nauczycielami w tej samej szkole, korzystając również z arkuszy sprawozdawczych dostarczonych w ramach projektu dla każdego pojedynczego działania.

Podejście i treść zajęć

Poszczególne zajęcia lekcyjne miały różne podejścia i cele, które można wznowić w następujący sposób, grupując kilka działań w konkretne tematy:

Działanie 1 – Usuwanie fałszywych informacji – Wymazy z trującym testem koronowym?

Kluczowym celem było poznanie strategii usuwania fałszywych wiadomości oraz umiejętność znalezienia wystarczającej ilości informacji i faktów, aby poinformować/przekonać kogoś, kto wierzy w fałszywe informacje, do czegoś przeciwnego (*ozn. że wymazówki nie są trujące i nie szkodzą nikomu, kto ich używa*).

Studenci zostali zapytani, jakie kroki podjęliby, aby znaleźć informacje potwierdzające ich przekonanie, że informacja o toksyczności wymazów do badania koronowego musi być fałszywa, a następnie krok po kroku wyszukiwaliby wiarygodne informacje na wiarygodnych stronach internetowych. Klasa natrafiła także na częściowo wiarygodne informacje/filmy i dokładnie sprawdziła tło (np. film przedstawiający austriackiego polityka poruszającego problem w austriackim parlamencie). Na koniec uczniowie przedstawili swoje wnioski i przemyślenia na temat

wyników oraz źródeł informacji.

Ćwiczenie 2 – Zderzenie cywilizacji Huntingtona – obalenie tez Huntingtona

Kluczowym celem było uświadomienie uczniom, że to, co wydaje się faktami, czyli „prawdą”, nie zawsze musi być prawdą lub całą prawdą. Co więcej, student powinien zawsze zadawać sobie pytania niezależnie od tego, jakie fakty zostaną mu przedstawione – nawet jeśli pochodzą one od polityków lub profesorów uniwersyteckich.

Działanie składało się z kilku wyraźnie określonych etapów: 1) zdefiniowania znaczenia słowa „kultura”, 2) podziału populacji świata na jednostki kulturowe ze wskazaniem, jak bardzo może to być skomplikowane, 3) mapowania świata według jednostek kulturowych, 4) zaprezentowania koncepcji Huntingtona podział świata na

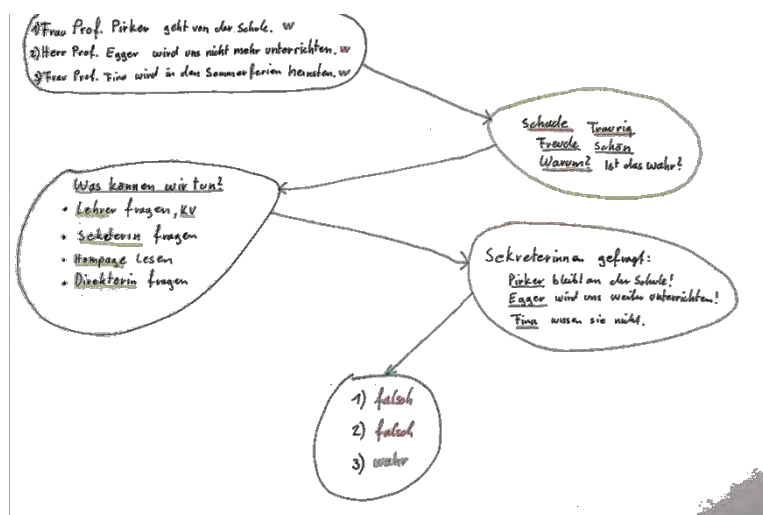
porównywane z nimi podmioty kulturowe i zmierzenie się z główną tezą, która sugeruje, że tożsamość kulturowa i religijna ludzi będzie pierwotnym źródłem konfliktów w świecie po zimnej wojnie, 5) skłonienie uczniów do oceny, jak daleko zgodzić się z jego twierdzeniami, 6) grupować studentów w 4 tezy Huntingtona w poszukiwaniu wniosków potwierdzających lub zaprzeczających jej i wreszcie 7) prezentować ich wnioski w ogólnej dyskusji na temat tezy Huntingtona i niebezpieczeństw wynikających z uznania ich za autentyczną prawdę.

Na koniec uczniowie przekonali się, że podział ludności świata na podmioty kulturalne jest bardzo trudny. Zauważyli także, że mniejszości nie były objęte podziałami. Co więcej, odkryli, że z tezami Huntingtona należy podchodzić ostrożnie, ponieważ większość z nich zorientowała się, że nie zawsze mówił on prawdę lub pomijał fakty.

Ćwiczenie 2 - Czy to prawda, że...?

Podczas tego ćwiczenia uczniowie skonfrontowali się z trzema plotkami na temat nauczycieli w szkole, a ich głównym celem było uświadomienie sobie, że nie wszystkie plotki muszą być prawdziwe oraz krytyczne myślenie i znalezienie własnych odpowiedzi.

Bardziej szczegółowo, działanie to było skierowane do najmłodszej grupy docelowej (w wieku 11 i 12 lat) i przygotowane wspólnie z 3 nauczycielami docelowymi, do których skierowano 3 pogłoski do sprawdzenia: jeden nauczyciel odchodzi ze szkoły już w przyszłym roku, druga nie uczy już w klasie od następnego semestru, a trzecia wychodzi za mąż w przerwie wakacyjnej. Ci sami nauczyciele przedstawili historię na poparcie swoich plotek, a uczniowie podzieleni na grupy określili trzy metody sprawdzania tych plotek i rozpoczęli odpowiednie dochodzenie. Zdjęcie przedstawia wykres przygotowany

przez grupę i udostępniony całej klasie, przedstawiający każdy etap ich działalności badawczej.

W końcu uczniowie dowiedzieli się, że powinni omówić to, co ich zdaniem jest prawdopodobnie prawdą, szukając sposobów sprawdzenia tych plotek i osób, które mogą zapytać poza nauczycielami.

Ćwiczenie 2 – Identyfikacja różnych punktów widzenia w konflikcie izraelskim¹

¹ Działanie to przeprowadzono w drugim semestrze roku szkolnego 2022–2023, a zatem na długo przed atakiem terrorystycznym Hamasu na Izrael w dniu 7 października 2023 r. i jego następstwami.

W ramach tego ćwiczenia uczniowie zostali poproszeni o wyszukanie w Internecie źródeł informacji na temat konfliktu izraelskiego, dokonanie rozróżnienia pomiędzy źródłami z mediów społecznościowych i innych, a także ocenę wszystkich odkrytych i wykorzystanych źródeł.

Działanie rozpoczęło się od zapytania uczniów, co już wiedzą o konflikcie, po czym podzieleni na dwie grupy otrzymali zadanie wyszukania w Internecie informacji na temat konfliktu izraelskiego. Jednej grupie wolno było korzystać wyłącznie z mediów społecznościowych, drugiej jedynie z mediów niespołecznych. Po przedstawieniu źródeł podzielono ich na dwie pozostałe grupy, jedna badająca punkt widzenia narodu izraelskiego, druga punkt widzenia narodu palestyńskiego. Na koniec każda grupa przedstawiła swoje argumenty potwierdzające jej punkt widzenia jako słuszny. Z nauczycielem jako jedynym moderatorem, uczniowie mogli zastanowić się nad tym, jak czuli się w swojej roli, wypowiadając się w ich imieniu. Wreszcie obejrzenie obiektywnego filmu dokumentalnego na ten temat dało klasie lepszy obraz całego problemu.

Na koniec uczniowie mogli przekonać się, w jaki sposób media mogą być jednostronne w stosunku do jednej strony konfliktu i zrozumieć powód, dla którego reprezentują swój punkt widzenia w tym konflikcie. Lepsza znajomość historii i prawdziwych faktów każdego konfliktu ma fundamentalne znaczenie, nawet jeśli w większości przypadków bardzo trudno jest wyrobić sobie opinię na temat tego, kto jest winny, ponieważ obie strony mają dobre i złe argumenty.

Na koniec uczniowie mogli przekonać się, w jaki sposób media mogą być jednostronne w stosunku do jednej strony konfliktu i zrozumieć powód, dla którego reprezentują swój punkt widzenia w tym konflikcie. Lepsza znajomość historii i prawdziwych faktów każdego konfliktu ma fundamentalne znaczenie, nawet jeśli w większości przypadków bardzo trudno jest wyrobić sobie opinię na temat tego, kto jest winny, ponieważ obie strony mają dobre i złe argumenty.

8.4. Włochy

Testy pilotażowe we Włoszech przeprowadzono w trzech różnych szkołach średnich: LICEO ARTISTICO „F.MENGARONI” i Liceo „T. Mamiani” z siedzibą w Pesaro, Istituto di Istruzione Superiore „F. Seneka”, mieszczącej się w Fano.

W sumie w projekcie wzięło udział 5 klas, w których wzięło udział 111 uczniów w wieku od 14 do 17 lat i 3 nauczycieli. Większość zajęć odbywała się w ramach zajęć z Edukacji Obywatelskiej oraz zajęć z języka obcego (angielskiego).

Dwóch z trzech zaangażowanych nauczycieli szkół średnich miało okazję podzielić się wynikami i szczegółami projektu z całą szkołą podczas rad klasowych i zebrań nauczycieli.

Podejście i treść zajęć

Ćwiczenie 1 Sztuczna inteligencja i czat GPT

W „Działaniu 1 Sztuczna inteligencja i czat GPT” zaangażowani zostali uczniowie klas trzecich szkół średnich z obszaru językowego, w tym 13 uczniów w wieku 16-17 lat.

W ramach działania badano sztuczną inteligencję jako istotny temat mający istotne implikacje dla nauki, ekonomii, kultury i społeczeństwa.

Miał na celu podniesienie świadomości uczniów nie tylko na temat samego zjawiska, ale także różnych perspektyw, z jakich zostało ono zaprezentowane i ocenione. Zachęciło ich to do krytycznego zrozumienia intencji stojących za komunikacją. W szczególności, koncentrując się na czacie GPT, uczniowie zbadali jego potencjalne, głębokie implikacje, nawet w dziedzinie edukacji.

Działanie trwało 2 godziny i obejmowało następujące etapy:

1. Krok 1: Przydzielenie tematu i pogrupowanie uczniów.
2. Krok 2: Krótka dyskusja na podstawie pytań przedstawionych w Ćwiczeniu 1.
3. Krok 3: Uczniowie mają za zadanie znaleźć w Internecie od 2 do 4 źródeł na zadany temat.
4. Krok 4: Poszczególne grupy oceniają wiarygodność informacji za pomocą zadanych pytań.
5. Krok 5: Dogłębna analiza informacji pod kątem wiarygodności, ważności i kompletności.
6. Krok 6: Dyskusja z uczniami na podstawie przeanalizowanych informacji w celu ustalenia kryteriów wiarygodności informacji.
7. Krok 7: Eksploracja dodatkowych elementów związanych z interpretacją informacji, ze szczególnym uwzględnieniem efektu potwierdzenia.

W ramach przygotowań do działania utworzono plik zawierający pytania mające na celu ocenę rzetelności, wiarygodności, autorstwa, perspektyw, ważności i kompletności informacji.

Studenci skupili się na konkretnych kryteriach uznawanych za kluczowe przy ocenie informacji znalezionych w Internecie. Szczególnie zwracali uwagę na takie aspekty, jak język używany w dokumentach, obecność wiarygodnych linków i konieczność ich weryfikacji. W odniesieniu do autora podkreślali znaczenie dokładnego zweryfikowania jego tożsamości oraz perspektywy, z której obserwuje i ocenia temat, na który wyraża opinię.

Oto lista wykorzystanych dokumentów:

https://blog.osservatori.net/it_it/storia-intelligenza-artificiale

[https://www.treccani.it/enciclopedia/intelligenza-artificiale#:~:text=Si%20chiama%20intelligenza%20artificiale%20\(IA,%2C%20dell'intero%20pensiero%20umano](https://www.treccani.it/enciclopedia/intelligenza-artificiale#:~:text=Si%20chiama%20intelligenza%20artificiale%20(IA,%2C%20dell'intero%20pensiero%20umano)

Ćwiczenie 2 Fałszywe wiadomości? 8 marca i Międzynarodowy Dzień Kobiet

W „Ćwiczeniu 2 Fałszywe wiadomości? 8 marca i Międzynarodowy Dzień Kobiet” wzięło udział 26 uczniów z klasy 10 (w wieku 14–15 lat).

Działanie ma na celu podniesienie świadomości w zakresie kluczowych pojęć, takich jak dezinformacja, dezinformacja, uprzedzenia i stronniczość, a także rozróżnienie pomiędzy faktami i opiniami.

Uczniowie przeprowadzili weryfikację faktów dotyczącą powodów wyboru daty 8 marca każdego roku na obchody Międzynarodowego Dnia Kobiet. Podczas analizy artykułów uwzględniono takie czynniki, jak rozróżnienie faktów od opinii, ocena wiarygodności źródła oraz ocena wiarygodności autorów i zaangażowanych podmiotów.

Działanie trwało 4 godziny i obejmowało następujące etapy:

- Krok 1: Zainicjuj krótką dyskusję w klasie pod przewodnictwem nauczyciela na temat głównych powodów obchodów Międzynarodowego Dnia Kobiet i różnych teorii stojących za wyborem daty.
- Krok 2: Przeprowadź krótką prezentację obejmującą kluczowe pojęcia, takie jak fałszywe wiadomości, dezinformacja, dezinformacja, uprzedzenia i uprzedzenia, a także wprowadź terminy takie jak aktorzy, agenci, fakty, opinie oraz rola i wpływ mediów na społeczeństwo.

- Krok 3: Zapewnij wskazówki dotyczące wyszukiwania i weryfikowania informacji, szczególnie w Internecie.
- Krok 4: Podziel uczniów na małe dwu- lub trzyosobowe grupy, których zadaniem będzie wyszukiwanie i przeglądanie stron internetowych.
- Krok 5: Poproś uczniów o wypełnienie Modułu 1-1-IV „Źródło i jego znaczenie i wiarygodność”, korzystając z szablonu udostępnionego w klasie.
- Krok 6: Zakończ ćwiczenie końcową dyskusją w celu podzielenia się wnioskami i spostrzeżeniami.

Nauczyciel przygotował materiały do ćwiczenia, w tym listę stron internetowych związanych z tematem z różnych Międzynarodowych Instytutów Kultury, Związków Zawodowych, Instytutów Studiów Historycznych, Uniwersytetów, Organizacji Praw Kobiet itp.

Po zapoznaniu się z różnorodnością odpowiedzi na pytania, uczniowie otrzymali zadanie samodzielnego poszukiwania alternatyw na dany temat za pomocą Internetu, bez żadnych konkretnych zaleceń, zapewniając zrównoważoną perspektywę z co najmniej jednym punktem wspierającym i jednym przeciwnym. Ich celem było zbadanie i zrozumienie przyczyn różnych punktów widzenia na dany temat. Takie podejście zachęcało do niezależnych badań, krytycznego myślenia i umiejętności analizowania różnych perspektyw na dany temat.

W efekcie uczniowie musieli dokonać oceny znalezionych źródeł. W przypadku każdego artykułu musieli zbadać przyczyny i intencje autora lub aktora. Celem tego etapu było rozwinięcie umiejętności krytycznego myślenia poprzez ocenę motywów i perspektyw leżących u podstaw napotkanych informacji, co sprzyjało głębszemu zrozumieniu wiarygodności źródeł i potencjalnych stronniczości.

Zalecenie: Dzięki krótkiemu wprowadzeniu do tematu wszyscy uczniowie dobrze zrozumieli swoje zadanie. Korzystne okazało się ustalenie konkretnego limitu liczby źródeł dowodowych.

Ćwiczenie 3 Fałszywe wiadomości i dezinformacja na temat zmian klimatycznych i globalnego ocieplenia

W „Działaniu 3 Fałszywe wiadomości i dezinformacja na temat zmian klimatycznych i globalnego ocieplenia” zaangażowani zostali uczniowie klasy 10 (w wieku 14–15 lat), w sumie 20 uczestników.

Celem działania jest zwiększenie świadomości w zakresie kluczowych pojęć, takich jak dezinformacja, dezinformacja, uprzedzenia i stronniczość, a także rozróżnienie pomiędzy faktami a opiniami. Działanie obejmuje szkolenia z zakresu sprawdzania faktów poprzez analizę wybranych stron internetowych omawiających teorie związane ze zmianami klimatycznymi i globalnym ociepleniem. Obejmuje to badanie artykułów w celu rozróżnienia faktów od opinii, ocenę wiarygodności źródła, identyfikację aktorów i autorów oraz ocenę wiarygodności zarówno witryny, jak i tekstu.

Działanie trwało 4 godziny i obejmowało następujące etapy:

- Krok 1: Rozpocznij od krótkiej dyskusji w klasie, prowadzonej przez nauczyciela, na temat wpływu zmian klimatycznych na świecie i w naszym kraju. Omów jego przyczyny i potencjalne rozwiązania lub strategie łagodzenia.
- Krok 2: Przedstaw kluczowe pojęcia, takie jak fałszywe wiadomości, dezinformacja, dezinformacja, uprzedzenia, uprzedzenia, aktorzy, agenci, fakty, opinie i rola mediów w społeczeństwie.
- Krok 3: Edukacja uczniów w zakresie wyszukiwania i weryfikowania informacji w mediach.
- Krok 4: Podziel uczniów na małe dwu- lub trzyosobowe grupy i przydziel im zadanie znalezienia i przejrzania stron internetowych.
- Krok 5: Poproś uczniów o wypełnienie udostępnionego dla klasy szablonu „Źródło modułu 1-1-IV oraz jego znaczenie i wiarygodność”.

- Krok 6: Zakończ ćwiczenie końcową dyskusją, podczas której uczniowie podzielą się swoimi wnioskami i spostrzeżeniami.

W ramach przygotowań do działania przeszukano różne strony internetowe poświęcone zmianom klimatycznym i globalnemu ociepleniu, przedstawiające punkty widzenia organizacji międzynarodowych i różnorodnych naukowców. Źródła zawierały zarówno wspierające, jak i przeciwnie punkty widzenia na te kwestie.

Studenci zostali poinstruowani, aby samodzielnie przeszukiwali Internet w poszukiwaniu dowodów bez konkretnych rekomendacji stron internetowych. Mieli znaleźć od dwóch do trzech miejsc, w tym co najmniej jeden wspierający i jeden przeciwny punkt widzenia na dany temat. Strony te posłużyły uczniom jako zasoby do eksploracji i gromadzenia informacji podczas zajęć, promując różnorodne i wszechstronne zrozumienie tematu. Różnorodność źródeł miała na celu zachęcenie uczniów do krytycznego myślenia i analizy podczas korzystania z różnych perspektyw i informacji pochodzących z renomowanych źródeł.

W efekcie uczniowie musieli dokonać oceny znalezionych źródeł. W przypadku każdego artykułu musieli zbadać przyczyny i intencje autora lub aktora.

Zalecenie: Dzięki krótkiemu wprowadzeniu do tematu wszyscy uczniowie dobrze zrozumieli swoje zadanie. Korzystne okazało się ustalenie konkretnego limitu liczby źródeł dowodowych.

Ćwiczenie 5 Sztuczna inteligencja i fałszywe wiadomości

W „Ćwiczeniu 5 Fałszywe wiadomości i dezinformacja na temat zmian klimatycznych i globalnego ocieplenia” wzięło udział 25 uczniów (w wieku 14–15 lat).

Celem działania jest zwiększenie wiedzy na temat nowych technologii związanych ze sztuczną inteligencją oraz identyfikacja dezinformacji i fałszywych wiadomości poprzez badania pochodzące z oficjalnych źródeł.

Działanie trwało 3 godziny i obejmowało następujące etapy:

- Krok 1: Klasę podzielono na 3 grupy, każdej przydzielono jeden z obrazów wygenerowanych za pomocą sztucznej inteligencji:
 - Papież z postawą traperską
 - Aresztowanie Trumpa
 - Salvini w łódku z czarnym chłopcem
- Krok 2: Korzystając z Modelu A1, uczniowie omawiali zwodniczy charakter wiadomości, które na pierwszy rzut oka wydają się realistyczne, ale są mało prawdopodobne.
- Krok 3: Uczniowie przeprowadzili badanie źródeł, zarówno oprogramowania tworzącego obrazy, jak i fałszywych wiadomości powiązanych z obrazami.
- Krok 4: Uczniowie zaprezentowali swoje ustalenia kolegom z klasy i przy wsparciu nauczyciela podzielili się swoimi odkryciami na tablicy.

Materiały przygotowane przez nauczyciela na potrzeby ćwiczenia obejmowały: Wprowadzenie do sztucznej inteligencji oraz Badania nad wyróżniającymi się obrazami utworzonymi za pomocą oprogramowania sztucznej inteligencji (np. midjourney, chatgpt).

Uczniowie przez cały czas trwania zajęć korzystali ze swoich urządzeń osobistych, w tym komputerów stacjonarnych, tabletów i smartfonów, do wyszukiwania w Internecie.

Wyniki działania obejmują ocenę źródeł udostępnionych i internetowych. Uczniowie zaangażowali się w dyskusje na każdy zidentyfikowany temat, popierając zebrane dowody, wykazując się umiejętnością identyfikowania uprzedzeń i dokładnego wskazywania dezinformacji ukrytej za obrazami.

To samo ćwiczenie powtórzono w innej klasie, angażując 27 uczniów w wieku 16–17 lat.

8.5. Polska

Pilotaż w Polsce przeprowadzono w trzech różnych szkołach:

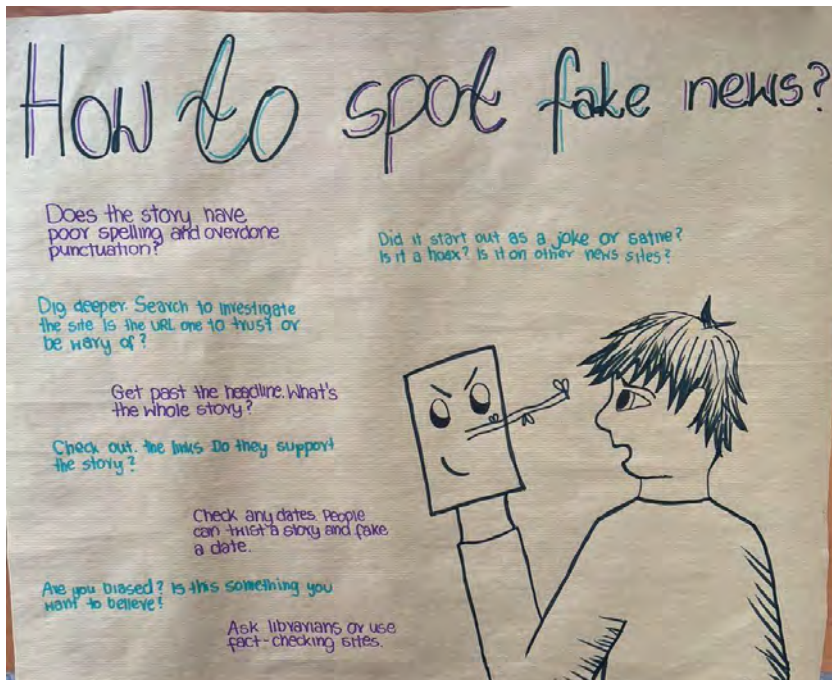
- 1) III Liceum Ogólnokształcące z oddziałami dwujęzycznymi w Zabrze;
- 2) Szkoła Podstawowa nr 20 w Katowicach;
- 3) Szkoła Podstawowa nr 9 w Gliwicach.

Łącznie w projekcie wzięło udział 313 uczniów w wieku od 10 do 18 lat oraz 18 nauczycieli (różnych przedmiotów: język polski, historia, matematyka, włoski, francuski, biologia, niemiecki, geografia) .

III Liceum z oddziałami dwujęzycznymi w ZABrze

Aktywność 1

Około stu dwudziestu uczniów w wieku od 15 do 18 lat wzięło udział w projekcie „Aktywni” w III Liceum Ogólnokształcącym w Zabrze w ramach lekcji języka angielskiego. Każda grupa zaangażowana w projekt najpierw zapoznała się z założeniami i założeniami projektu, a następnie w grupach trzyosobowych przygotowała prezentacje na temat fałszywych wiadomości. Każdej grupie przydzielono trzy lekcje (125 minut) na pracę w grupach i przygotowanie prezentacji. Następnie na kolejnych dwóch lekcjach uczniowie prezentowali swoje prace i omawiali fałszywe wiadomości.

Krok 1

- udział uczniów klas I, II i III Liceum Ogólnokształcącego w lekcjach języka angielskiego (ok. 100 uczniów)
- Lekcja wprowadzająca na temat FAŁSZYWYCH WIADOMOŚCI
- czym oni są
- gdzie możemy je spotkać
- rozumienie ze słuchu
- wyszukiwanie przykładów fałszywych wiadomości

Krok 2

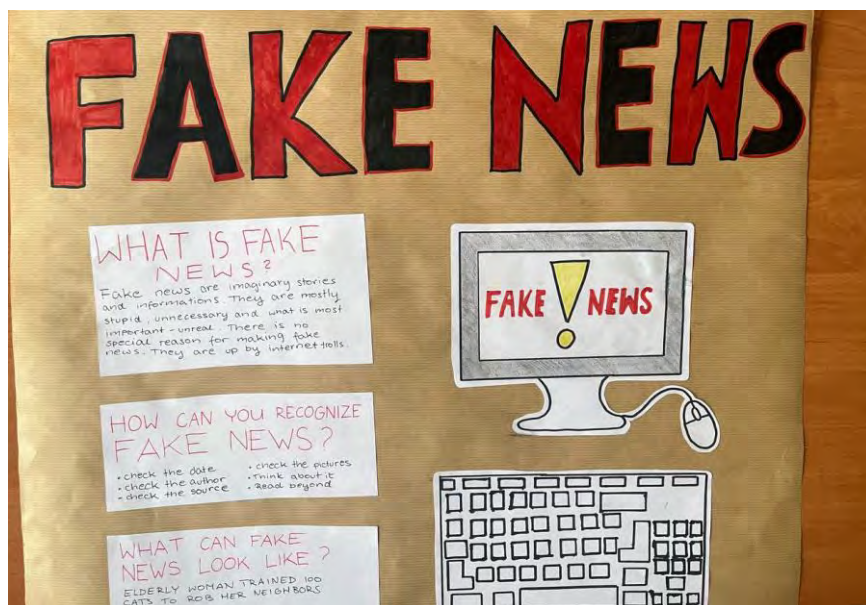
- prezentacja projektu oraz jego głównych założeń i celów
- podział uczniów na grupy trzy/czterooosobowe
- wybór dowolnego tematu (biologia, geografia, zwierzęta, dieta, historia itp.)
- przygotowanie prezentacji na zadany temat (dwie prawdziwe informacje, jeden fałszywy news)
- praca w grupach na zajęciach około 3 lekcji

Krok 3

- prezentacja każdej grupy
- zadanie reszty: wychwytywanie fałszywych wiadomości z każdej prezentacji

- dyskusja: co sprawiło uczniom przyjemność, a co sprawiło im trudność, ocena prezentacji przez uczniów
- dyskusja: jak zwracać większą uwagę na fake newsy, jak sprawdzać źródła

Aktywność 2

28.02.2023 9 nauczycieli różnych przedmiotów (język polski, historia, matematyka, język włoski, francuski, biologia, niemiecki, geografia) wzięło udział w szkoleniu dotyczącym projektu (2 godziny). Nauczyciele poznali główne założenia i cele projektu. Część z nich próbowała wprowadzić elementy projektu na swoich zajęciach.

Informacja zwrotna

W grupach, w których realizowano działania projektowe, uczniowie bardzo zaangażowali się w pracę i przygotowanie prezentacji. Sam projekt ocenili jako bardzo ciekawy i rozwijający. Ponadto, dzięki działaniom projektowym, uczniowie poszerzyli swoją wiedzę i świadomość na temat fałszywych wiadomości. Dodatkowo, dzięki narzędziom projektowym, mogli rozwinąć umiejętność krytycznego myślenia, rozumienia kontekstu, weryfikowania źródeł informacji oraz budowania kultury dialogu i prowadzenia własnych badań. Również nauczyciele, którzy zaangażowali się w projekt, ocenili projekt jako bardzo interesujący i rozwijający. Bez wątpienia w przyszłości wykorzystają działania projektowe w swojej pracy edukacyjnej.

SZKOŁA PODSTAWOWA NR. 20 W KATOWICACH

„Odpowiedzialność za słowo” – cykl działań projektowych:

5 spotkań głównych wzięło udział 5 klas, w których wzięło udział łącznie 38 uczniów i 3 nauczycieli .
Większość zajęć miała miejsce podczas zajęć z języka polskiego i angielskiego.

Zajęcia:

- Warsztaty z weryfikacji informacji w Internecie
- Prawda czy fałsz? Wdrażanie wiedzy w praktykę
Uczniowie samodzielnie wybierali aktualne tematy, weryfikowali informacje dostępne w Internecie na różnych portalach i prezentowali wyniki swojej pracy.
- Testowanie lifehacków znanych TikTokerów
Uczniowie testowali skuteczność lifehacków znalezionych na TikToku, kręcili filmy, porównywali efekty swoich eksperymentów z realizacją na filmach w Internecie.
- Eksperyment społeczny. Jak trudno jest tworzyć fałszywe wiadomości?
TWORZENIE WŁASNYCH FAKE NEWS – po co?
Uczniowie poznali aplikacje i portale umożliwiające produkcję fałszywych wiadomości
Sprawdzili, ile energii potrzeba do stworzenia fałszywych wiadomości,
Sprawdzili, jak wiele osób w ich społeczności ma zwyczaj weryfikowania informacji.

Efekty udziału w projekcie:

Realizując podstawę programową uczniowie mieli możliwość omówienia ważnych dla nich zagadnień:

- Wspólnie dokonaliśmy przeglądu informacji, które szczególnie dotknęły młodych ludzi;

- Dzieci miały okazję przeprowadzić eksperyment i przeanalizować jego wyniki;
- Uczniowie dowiedzieli się, jak łatwo jest publikować fałszywe wiadomości i jak trudno je rozpoznać;
- Młodzi ludzie zwrócili uwagę na to, jak często są poddawani manipulacji.

SZKOŁA PODSTAWOWA NR. 9 W GLIWICACH

1. Prezentacja programu podczas wrześniowego spotkania pracowników
2. Dyskusja i plan działania podczas spotkania Zespołu Humanistycznego
3. Trzy klasy językowe dla uczniów klas ósmych (78 uczniów w języku angielskim) i trzech klas niższych (77 uczniów).

w języku polskim) byli zaangażowani w projekt

Zespół projektowy składa się z trzech nauczycieli języka angielskiego i trzech wychowawców klas 4-6.

4. Praca przebiegała według następujących etapów (Materiały Padlet):

- i. „Wprowadzenie do umiejętności korzystania z mediów” i warsztaty dotyczące bezpieczeństwa w Internecie
- ii. Zapoznanie uczniów z pojęciami: fake news, hoax, dezinformacja, dezinformacja, reklama, propaganda, satyra, clickbait itp.
- iii. Analiza dobrze znanych oszustw:

- Za pomocą jakich narzędzi zostały stworzone?
- Jak ludzie dowiedzieli się, że to podróbka?
- Jak zareagowali?

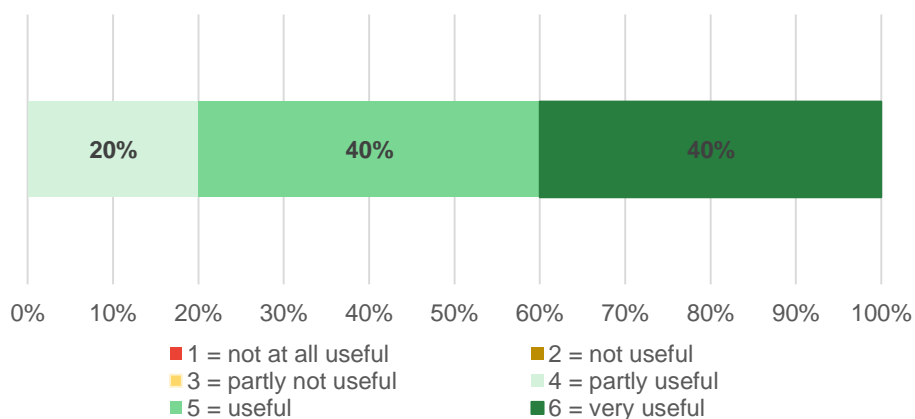
- Jaki był cel tych działań?
- iv. Badania studentów - wyszukiwanie fałszywych wiadomości w Internecie.
 - v. Analizowanie tekstów, filmów, zdjęć za pomocą narzędzia Jak rozpoznać fałszywe wiadomości? Przewodnik
 - vi. Tworzenie bazy danych dla innych studentów - przydatne strony, procedury. Robienie plakatów.
 - vii. Fałszywy czy prawdziwy? ćwiczenie: nagłówki / zdjęcia / filmy / zdjęcia profilowe (twarze)
 - viii. Praca w grupach – tworzenie fałszywych wiadomości, które brzmią/wyglądają na bardzo prawdopodobne, lub znajdowanie prawdziwych historii, które brzmią nierealnie
 - ix. Zaprezentowanie tych prac innym klasom biorącym udział w projekcie i podjęcie klasowej decyzji: fałszywe czy prawdziwe?
 - x. Dyskusja: Które elementy tych historii budzą zaufanie, a które wydają się podejrzane? Na jakiej podstawie tak sądzimy?
 - xi. Dyskusja w grupach – jaki wpływ może mieć tego typu news na odbiorców, uszeregowując od najmniej szkodliwego do najbardziej niebezpiecznego.
 - xii. Działalność dydaktyczna – uczniowie prowadzili warsztaty dla pozostałych uczniów klas 4-8, wykorzystując zdobytą wiedzę i umiejętności

9. dla nauczycieli

Wszyscy nauczyciele uznali swój udział w projekcie za przydatny. Udział w zajęciach był bardzo przydatny dla 40% nauczycieli, a dla 20% częściowo przydatny. Nauczycielami, dla których udział w projekcie był tylko częściowo przydatny, byli ci, którzy jeszcze przed udziałem w projekcie oceniali swoje umiejętności w zakresie przedmiotowych zagadnień jako bardzo wysokie.

Czy ogólnie udział w projekcie był dla Ciebie przydatny?

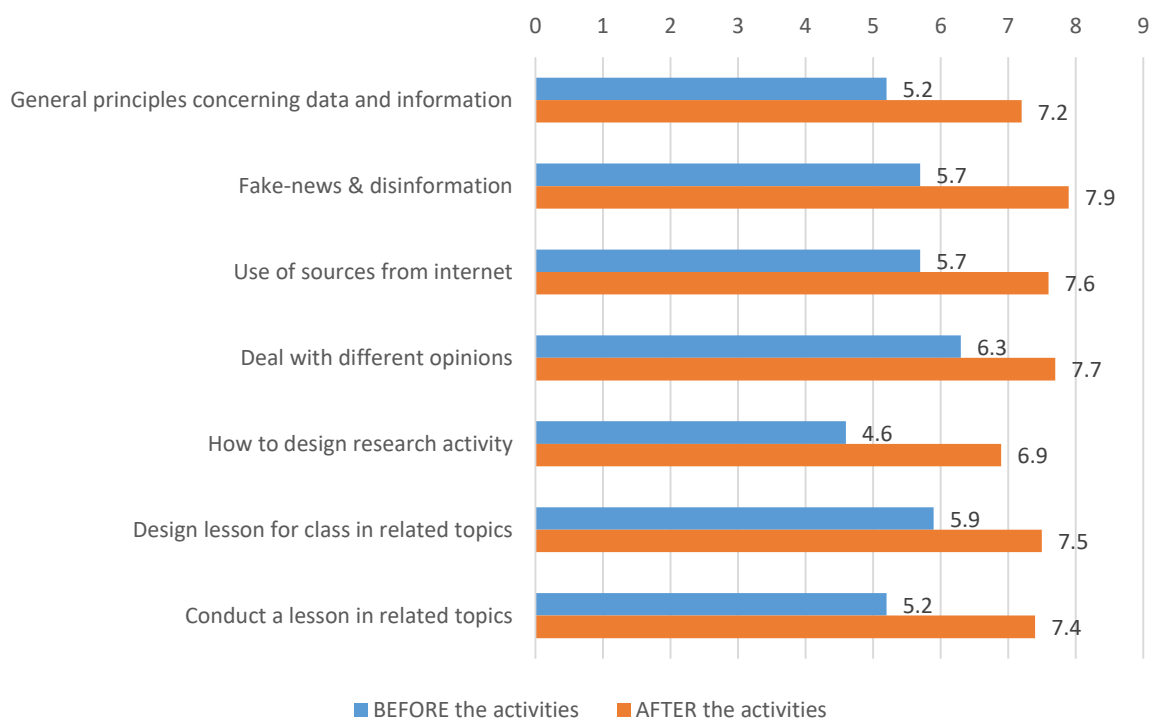
Źródło: Ocena ex-post wdrożenia Zestawu narzędzi ACTIVE na zajęciach

Na podstawie wyników samooceny nauczyciele dzięki projektowi podnieśli swoje umiejętności w poszczególnych obszarach (średnio od 5,5 do 7,5 w skali od 1 do 9). Udział w zajęciach pomógł nauczycielom udoskonalić swoje umiejętności w następujących obszarach:

- zrozumienie ogólnych zasad dotyczących danych i informacji
- zrozumienie fałszywych wiadomości i dezinformacji
- zrozumienie korzystania ze źródeł internetowych
- radzić sobie z różnymi opiniami
- do projektowania działalności badawczej
- zaprojektować lekcję dla klasy na pokrewne tematy
- poprowadzić lekcję na pokrewne tematy

Oceń swoją wiedzę PRZED i PO udziale w projekcie ACTIVE.

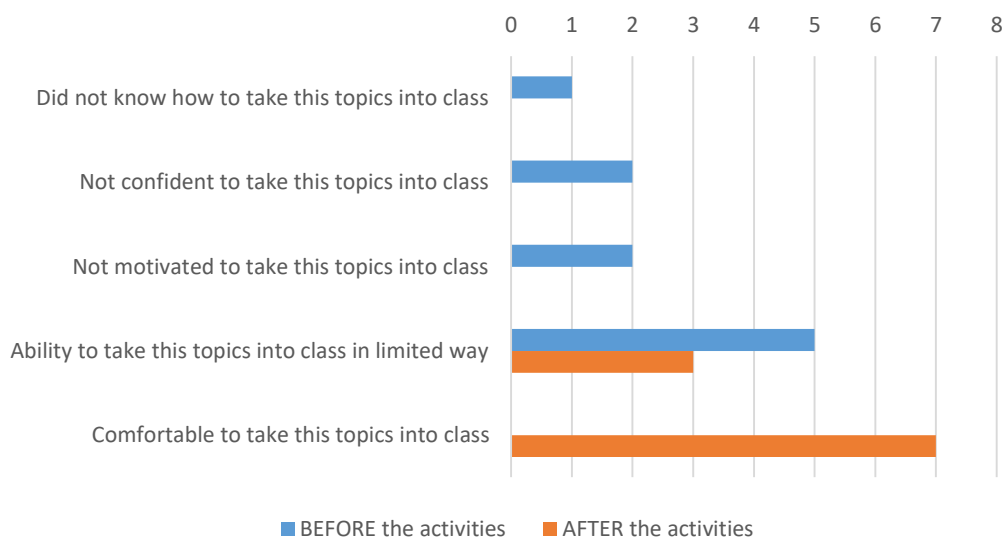
Źródło: Ocena ex-post wdrożenia Zestawu narzędzi ACTIVE na zajęciach

Uwaga: oceniane w skali od 1 do 9, gdzie 1 oznacza ograniczoną wiedzę, a 9 oznacza biegłą wiedzę

do zajęć zajęć poruszanych przez nich tematów związanych z fałszywymi wiadomościami, dezinformacją i tematami kontrowersyjnymi.

Jakie były Twoje możliwości w zakresie przygotowania i prowadzenia zajęć lekcyjnych na dany temat PRZED udziałem w projekcie ACTIVE w porównaniu z TERAZ?

Źródło: Ocena ex-post wdrożenia Zestawu narzędzi ACTIVE na zajęciach

Jakościowa informacja zwrotna od nauczycieli, co zyskali dzięki wdrażaniu ACTIVE Toolkit w klasie z uczniami:

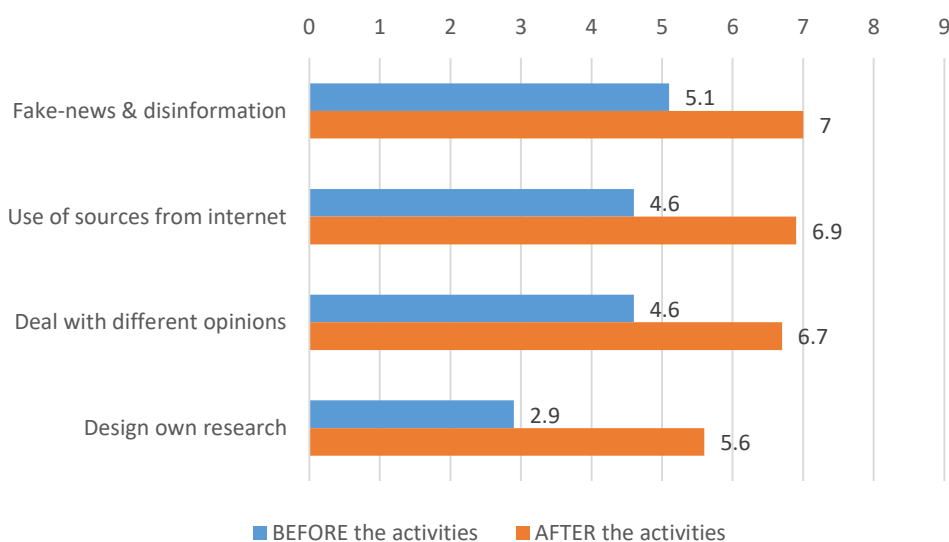
- Nauczyłem się, **jak zwiększać świadomość uczniów na temat fałszywych wiadomości i dezinformacji** . Poznałem także sposób projektowania działalności badawczej.
- Jak **rozpoznać uprzedzenia**
- Nowe przykłady i **inspiracje do własnych lekcji** . Byłem zmuszony **stworzyć nowe zajęcia** , przestudiować więcej źródeł. A także doświadczenie poprzez udział w międzynarodowym projekcie Erasmus.
- Jak przeprowadzić lekcję, zajęcia badawcze dotyczące projektowania, **lekcję projektowania dla zajęć** .
- Miałem wiele różnych pomysłów na zastosowanie krytycznego spojrzenia na informacje i źródła na lekcji.
- Nauczyłem się , **że nie należy prowadzić powiązanych działań, mając z góry przyjęte pomysły i oczekiwane rezultaty** . Studenci **często zaskakiwali swoimi obserwacjami** i opiniami i często trudno było je odrzucić na rzecz bardziej ortodoksyjnych przekonań. Dowiedziałem się również, że **uczniowie często znacznie lepiej znali źródła informacji niż nauczyciele** i znacznie lepiej potrafili rozpoznawać przykłady dezinformacji, dezinformacji i fałszywych wiadomości.
- Nauczyłem się **lepiej sortować informacje** , aby przygotować zajęcia dla uczniów. Sam **nauczyłem się lepiej rozumieć poszczególne etapy pracy z fałszywymi wiadomościami**. Mam lepszy ogłąd działań skupionych wokół tematów związanych z fake newsami i pracą ze źródłami informacji.
- Nowe **inspiracje do moich lekcji** , **inne punkty widzenia** (edukacja w krajach uczestniczących)
- **Biorąc pod uwagę, jak umysł działa i jest podatny na uprzedzenia** , uprzedzenia i „strefy komfortu” oraz w jaki sposób mogą one oszukać naszą zdolność rozumowania i wprowadzić w błąd.

10. Doświadczenia i wyniki oceny dla uczniów

Ostateczną grupą docelową działań są studenci. Z oceny ewaluacyjnej dokonanej przez nauczycieli wynika, że uczniowie biorący udział w zajęciach odnieśli korzyści z zajęć, doskonaląc swoje umiejętności radzenia sobie z fałszywymi wiadomościami i dezinformacją, korzystania ze źródeł w Internecie, radzenia sobie z różnymi opiniami i projektowania własnych badań. Z oceny nauczycieli wynika, że uczniowie przed zajęciami mieli bardzo małą świadomość w zakresie projektowania własnych badań oraz że zajęcia pomogły uczniom zrozumieć podstawowe zasady i metody badawcze. Z drugiej strony wiedza na temat radzenia sobie z fałszywymi wiadomościami i dezinformacją oraz sprawdzaniem faktów była wyższa przed

Oceń wiedzę uczniów, którzy uczestniczyli w zajęciach PRZED i PO AKTYWNYCH zajęciach wykonanych na zajęciach

Źródło: Ocena ex-post wdrożenia Zestawu narzędzi ACTIVE na zajęciach

Uwaga: oceniane w skali od 1 do 9, gdzie 1 oznacza ograniczoną wiedzę, a 9 oznacza biegłą wiedzę

Jakościowa informacja zwrotna od nauczycieli, co ich uczniowie zyskali dzięki udziałowi w zajęciach opartych na zestawie narzędzi ACTIVE:

- Moi uczniowie nauczyli się, jak **zachować większą ostrożność** w przypadku fałszywych wiadomości i dezinformacji. Dowiedzieli się także, jak sprawdzać informacje i szukać **źródeł**. Ponadto mają możliwość **zaprojektowania własnych badań**.
- **Nie ufaj wszystkiemu**, co zobaczysz lub usłyszysz w Internecie.
- Jeden przykład: **Ćwiczenie Wielki proces Muammara Khadafiego**: uczniowie nauczyli się korzystać z różnych źródeł w Internecie (raporty, filmy, wykresy), radzić sobie z różnymi opcjami (Khadafi ma zwolenników lub przeciwników). Dzięki udziałowi w sądzie **nauczyli się argumentować i bronić własnych opcji**, wydawać wyroki, potępiać dyktatora.
- **Pracuj z Fake-newsami, korzystaj ze źródeł internetowych**, rozpraw się z różnymi opiniami.

- Że nie wolno im **wierzyć we wszystko**, co czytają/słyszą/widzą, bez kwestionowania źródła i celu. Jak dokładnie sprawdzić informacje/źródła. **Być bardziej krytycznym** .
- Uczniowie dowiedzieli się, jak trudne może być tworzenie fałszywych wiadomości lub szerzenie dezinformacji, choć przyznali, że **fałszywe wiadomości, jeśli włoży się w nie wystarczający wysiłek, mogą stanowić potężne narzędzie wpływania na opinię publiczną** .
- Dzieci nauczyły się **lepiej rozróżniać poszczególne źródła internetowe** – nauczyły się szukać autora tekstu, kiedy autor pisał tekst, z jakich źródeł czerpał informacje. Wszystko to nauczyło dzieci porównywać się ze sobą i oceniać prawdziwość tekstów. Uczniowie dowiedzieli się , że **nie wszystkie informacje zamieszczane w Internecie są prawdziwe** oraz poznali sposoby weryfikowania prawdziwości informacji. Przeszliśmy przez kilka rodzajów weryfikacji informacji. Nauczyli się także samodzielnie tworzyć fałszywe wiadomości.
- Moi uczniowie nauczyli się , że **każdy problem może mieć dwie strony i powinniśmy ze sobą rozmawiać, aby uniknąć nieporozumień** . Próbują także tworzyć własne oszustwa i dezinformacje i obserwują, jak łatwo je rozpowszechniać, a czasem **trudno udowodnić ich dowody** .
- Nauczyli się **wyszukiwać informacje na określony temat w różnych źródłach** Internetu, analizując różne strony internetowe, artykuły, teksty na dany temat i **obserwując, jak osobiste zainteresowania wyrażają się w określonej perspektywie** i jak te zainteresowania prowadzą do traktowania tematu w tekst. Dowiedzieli się także, **jak nasz umysł jest uwarunkowany uprzedzeniami, uprzedzeniami, przekonaniami, osobistymi interesami** itd. oraz **jak trudno jest nam rozróżnić właściwe aspekty naszych myśli**.

11. Nauczyciele kontynuują zajęcia

Udział nauczycieli w projekcie ACTIVE zainspirował ich do włączenia podejścia i działań ACTIVE do zajęć w klasie, a wszyscy nauczyciele zaangażowani w ocenę końcową (10 z 13 nauczycieli bezpośrednio wdrażających zestaw narzędzi ACTIVE) kontynuują lub planują kontynuować ćwiczenia oparte na zestawie narzędzi ACTIVE podczas zajęć z uczniami.

To pokazuje i potwierdza atrakcyjność tematów i podejść metodologii ACTIVE.

12. Model gotowy do użytku w szkołach

ACTIVE Toolkit został pomyślnie przetestowany przez nauczycieli na zajęciach podczas zajęć szkolnych z uczniami. Wyraźnie pokazano korzyści z realizacji zajęć dla nauczycieli i uczniów/uczek:

- nauczyciele mogą skorzystać z solidnego zaplecza teoretycznego i ćwiczeń praktycznych, które mogą wykorzystać na zajęciach,
- uczniowie mogą czerpać korzyści z udziału w nauce poprzez wykonywanie aktywności i **zdobywać** kompetencje potrzebne do radzenia sobie ze złożonymi zagadnieniami i informacjami w Internecie.

Po zakończeniu fazy pilotażowej projektu zebrane uwagi (zarówno od nauczycieli, jak i uczniów) wykorzystano, aby lepiej ukształtować wspólne końcowe **Wytyczne** wskazujące sugerowany sposób powtórzenia doświadczeń w innych szkołach, wspierając w ten sposób nauczycieli podstawowych instrukcji i przekazał im wszystkie użyte dokumenty i materiały.

W sekcji **Wyniki projektu** na stronie internetowej projektu ACTIVE [<https://www.active-citizen.eu>] można łatwo i bezpłatnie pobrać wszystkie ²narzędzia i materiały wykorzystywane i testowane na zajęciach (tj. **ACTIVE Toolkit**) wraz z niniejszymi **Wytycznymi** którego celem było przedstawienie krótkiej narracji na temat doświadczeń z wdrażaniem innowacyjnego podejścia ACTIVE w oparciu o ACTIVE Toolkit oraz zainspirowanie szerokiego grona szkół średnich do wprowadzenia metodologii i zajęć do swoich programów nauczania.

²Wszystkie dokumenty dostępne do pobrania są objęte licencją **Creative Commons Uznanie autorstwa-Na tych samych warunkach 4.0 Międzynarodowe** i opracowane w ramach projektu ACTIVE finansowanego przez Program Erasmus+, dlatego są całkowicie bezpłatne, ale nie mogą być wykorzystywane do działalności komercyjnej i nie można z nich czerpać żadnego zysku. używać.

Result 1

ACTIVE Toolkit

Toolkit for promoting ACTIVE and responsible citizenship at schools

DOWNLOAD THE TOOLKIT

Result 2

ACTIVE Guidelines

Guidelines for ACTIVE and responsible citizenship in schools

DOWNLOAD THE GUIDELINES

Zestaw narzędzi składa się zarówno z podręczników, jak i podręczników umożliwiających szczegółowe zrozumienie konkretnej treści, celu i etapów każdego ćwiczenia, a także zestawu materiałów roboczych do konkretnego wykorzystania na zajęciach, zgodnie ze strukturą opisaną w Rozdziale 6.

Wykres ten następnie odtwarza logikę interwencji **podejścia ACTIVE**, dostarczając wizualne podsumowanie konkretnych kroków w logicznej sekwencji, aby lepiej wykorzystać zestaw narzędzi ACTIVE zorganizowany w następujący sposób:

I. **Metodologia dla nauczycieli** polegająca na wyjaśnieniu zasad oraz terminów i pojęć stosowanych podczas wdrażania Zestawu Narzędzi. Celem tej metodologii jest zapewnienie podstaw oraz ustalenie wspólnej płaszczyzny i zrozumienia dla nauczycieli, tak aby byli gotowi zastosować Zestaw Narzędzi w klasie.

II. **Zeszyt ćwiczeń dla nauczycieli** będący zestawem ćwiczeń roboczych (*scenariuszy krok po kroku*), które nauczyciele mogą zastosować w klasie. Ćwiczenia odpowiadają tematom Metodologii, dzięki czemu nauczyciele mogą łatwo znaleźć odpowiednie zajęcia dla tematu objętego metodologią. Istnieje co najmniej jedno działanie dotyczące tematu objętego Metodologią.

III. **Materiały robocze do zajęć i uczniów**, składające się z

materiałów do wykorzystania z uczniami podczas zajęć. Materiały odnoszą się głównie do szablonów, które nauczyciel może przekazać uczniom, aby lepiej ustrukturyzować ćwiczenie.

Przed rozpoczęciem zajęć nauczyciele muszą zapoznać się z odpowiednimi częściami Metodologii dla nauczycieli oraz ogólnym składem i logiką ćwiczeń przedstawionych w Zeszytach ćwiczeń dla nauczycieli, aby mieć ogólny pogląd, jakie tematy są poruszane w zajęciach.

Bardziej szczegółowo dokument o nazwie **Moduł 0** zapewnia ogólne zrozumienie modelu ACTIVE i jego procesu, a także pierwszą definicję podstawowych pojęć, takich jak informacja, fakty, prawda i obiektywność.

Aby było bardziej praktycznie i skutecznie, oto kilka sugerowanych sposobów (tj. konkretnych ćwiczeń klasowych) wykorzystania narzędzi dostarczonych w zestawie narzędzi:

- a. „ **Działanie w ramach dużego projektu oparte na zestawie narzędzi** ” – Użyj zestawu narzędzi jako podstawy do zaprojektowania długoterminowego działania edukacyjnego opartego na projekcie. Wdrażaj cały zakres Zestawu Narzędzi i jego działań krok po kroku podczas długotrwałego działania edukacyjnego opartego na projekcie (nazwiemy to „dużym projektem”)
- b. „ **Zajęcia związane z małymi projektami** ” – Użyj zestawu narzędzi do wykonywania małych projektów projektowych, które można wykonać w ciągu jednej lub dwóch godzin zajęć.
- c. „ **Zestaw narzędzi wdrożony podczas dowolnego działania projektowego** ” – Użyj zestawu narzędzi podczas dowolnego działania edukacyjnego opartego na projekcie, zaprojektowanego według innych zasad lub metodologii. Zastosuj zasady i koncepcje przedstawione w Metodologii i wybierz odpowiednie działania przedstawione w Zestawie narzędzi, odpowiednie dla działań Twojego projektu.
- d. „ **Użyj zestawu narzędzi do radzenia sobie z dezinformacją** ” – możesz bardzo dobrze wykorzystać wybrane działania, aby uporać się tylko z jedną „interaktywną/ważną” dezinformacją. Może to być dezinformacja, którą znajdziesz w Internecie (np. post w mediach społecznościowych, film na YouTube, artykuł, strona internetowa itp.), którą należy zbadać wraz z uczniami (weryfikacja faktów, uprzedzenia, nadawanie sensu informacjom).
- e. „ **Zestaw narzędzi wdrażany podczas zwykłych zajęć** ” – Korzystaj z wybranych ćwiczeń i/lub materiałów roboczych podczas zwykłych zajęć. Wybierz odpowiednie koncepcje, zajęcia lub szablony, aby pomóc uczniom odkrywać i poznawać temat/przedmiot poruszany w klasie.
- f. „ **Rozwiązywanie konfliktów** ” – Użyj Zestawu narzędzi i ćwiczeń, aby rozwiązać konflikt, który pojawia się w klasie, ponieważ Zestaw narzędzi ma pomóc w przezwyciężeniu różnych punktów widzenia, przekonań i opinii.
- g. „ **Zainspiruj się zestawem narzędzi** ” – Wykorzystaj Metodologię i sugerowane ćwiczenia jako inspirację i znajdź własne podejście do wprowadzenia prezentowanych zasad i koncepcji do klasy.

13. Wnioski

Zestaw narzędzi ACTIVE oferuje proces podejścia do dowolnego problemu lub złożonego zagadnienia składający się z szeregu kroków obejmujących cały proces od zdefiniowania problemu, znalezienia odpowiednich informacji, konfrontacji sprzecznych poglądów i założeń, badania wartości interesariuszy, po ocenę i formułowanie wniosków.

Obszary objęte metodologią teoretyczną są wprowadzane do klasy poprzez ĆWICZENIA. Opierają się one na zasadach uczenia się przez działanie i uczenia się poprzez projekty. Zaprojektowane zajęcia pozwalają studentom rozwinąć kompetencje potrzebne do rozwiązywania złożonych problemów oraz rozumienia informacji w celu podejmowania odpowiedzialnych decyzji.

Zestaw narzędzi ACTIVE można zastosować do nauki opartej na projektach lub do „regularnej” lekcji. Zestaw narzędzi ACTIVE jest szczególnie przydatny w przypadku dezinformacji i kontrowersyjnych tematów, zapewniając nauczycielom unikalne narzędzie do radzenia sobie z tymi problemami.

Zestaw narzędzi obejmuje kwestie związane z informacją i koncentruje się na tym, jak wykorzystywać sprawdzanie faktów i czytanie boczne w celu identyfikowania dezinformacji i fałszywych wiadomości. Jednak w przeciwieństwie do większości podejść do tej kwestii, wykracza ona poza sprawdzanie faktów i zapewnia unikalne podejścia i narzędzia do ogólnej oceny problemu lub złożonego tematu.